

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ordnande av räddningsväsendet

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ordnande av räddningsväsendet (RP 16/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Ilpo Helismaa, inrikesministeriet
- specialsakkunnig Lasse Ilkka, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Anne Koskela, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Teemu Lehti, Nödcentralverket
- direktör Kimmo Kohvakka, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Säkerhets- och beredskapsdirektör Aaro Toivonen, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- chef för prehospital akutsjukvård Kari Porthan, Helsingfors stads räddningsverk
- räddningskommendör Simo Weckstén, Helsingfors stads räddningsverk
- biträdande överläkare Kaius Kaartinen, Birkalands sjukvårdsdistrikt
- chefsöverläkare Eija Vaula, Satakunta sjukvårdsdistrikt
- räddningschef Juha Virto, Egentliga Finlands räddningsverk
- verkställande direktör Sirpa Rantanen, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, affärsverket för akutvården och jouren
- styrelseledamot Sanna Kauppinen, Förbundet för Akutvård i Finland rf
- styrelseledamot Erik Lydén, Förbundet för Akutvård i Finland rf
- ombudsman Jari Koivuluoma, Suomen Palomiesliitto SPAL ry
- ordförande Tero Vainio, Suomen Sairaankuljetusliitto SSK ry
- styrelseledamot, företagare Jan-Ove Paul, Suomen Sairaankuljetusliitto SSK ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Räddningsinstitutet
- Helsingfors stads räddningsverk.

Utlåtande ShUU 12/2018 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Syftet med den föreslagna lagen är att effektivisera användningen av räddningsväsendets resurser och att förbättra tillgången till och kvaliteten på dess tjänster. Syftet är särskilt att utveckla systemet för styrning av räddningsväsendet så att det vid behov ger bättre möjlighet till riksomfattande och enhetliga verksamhetsmodeller, gemensamma informationssystem och enhetlig service i hela landet. Det är också meningen att genom lagen behålla räddningsväsendets möjligheter att enligt avtal med social- och hälsovårdsväsendet producera tjänster i fråga om prehospital akutsjukvård och första insatser.

Enligt lagförslaget ska landskapet ansvara för ordnandet av räddningsväsendet och landskapets affärsverk för produktionen av räddningsväsendet tjänster. På samma sätt som nu ska det vid tjänsteproduktionen gå att anlita avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar. Bestämmelser om landskapens affärsverk finns i den föreslagna landskapslagen (RP 15/2017 rd) och om vad räddningsväsendets verksamhet ska innefatta i den reviderade räddningslagen (RP 18/2018 rd). Båda lagförslagen behandlas i dagsläget fortfarande av riksdagen.

Utskottet anser det vara ändamålsenligt att räddningsväsendet ordnas och prehospital akutsjukvård ges i arton landskap. Då kan räddningsväsendets och social- och hälsovårdsväsendets samverkansfördelar utnyttjas vid prehospital akutsjukvård och inom beredskapen för storolyckor och undantagsförhållanden. Den prehospitala akutsjukvården kommer även fortsättningsvis att ingå i hälso- och sjukvården och att vara en väsentlig del av servicekedjan för brådskande vård.

Utskottet understryker att prehospital akutsjukvård avses vara en lagstadgad uppgift för landskapen, och den hör till social- och hälsovården. I dagsläget är det sjukvårdsdistrikten och i framtiden landskapen som ska ordna den prehospitala akutsjukvården. Bestämmelser om organisering av den prehospitala akutsjukvården och om produktion av servicen finns i hälso- och sjukvårdslagen. Enligt 39 § i den lagen ska samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt organisera den prehospitala akutsjukvården inom sitt område. Den prehospitala akutsjukvården ska i samarbete med de verksamhetsställen inom hälso- och sjukvården som håller jour planeras och genomföras så att dessa tillsammans med annan hälso- och sjukvård som ges som närservice i hemmet under jourtid bildar en regionalt sett funktionell helhet. Utskottet menar att det är viktigt att samverka mellan prehospital akutsjukvård och servicen i hemmet utvecklas exempelvis för att bidra till att äldre tryggt kan bo hemma.

Samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt fattar beslut om servicenivån för den prehospitala akutsjukvården. I beslutet fastställs hur den prehospitala akutsjukvården ska organiseras, serviceinnehållet, vilken utbildning de personer som medverkar i vården ska ha, de mål som satts upp av specialupptagningsområdets central för prehospital akutsjukvård i fråga om den tid inom vilken befolkningen ska få vård samt andra omständigheter som är nödvändiga med tanke på vårdens organisering inom samkommunen. Innehållet i den prehospitala akutsjukvården ska i beslutet definieras så att genomförandet av servicen är effektivt och ändamålsenligt och så att situationer där vården är utsatt för hög belastning samt specialupptagningsområdets resurser beaktas i servicen.

Enligt 40 § i hälso- och sjukvårdslagen kan samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt i beslutet om servicenivån bestämma att den prehospitala akutsjukvården ska inbegripa första insatsen. Med

Utlåtande ShUU 12/2018 rd

första insatsen avses att någon annan enhet som nödcentralen kan larma än en ambulans larmas i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en akut insjuknad eller skadad patient, och att personalen i enheten ger livräddande första hjälpen i enlighet med beslutet om servicenivån för den prehospitaleda akutsjukvården.

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om prehospital akutsjukvård (340/2011) innehåller bestämmelser bland annat om den utbildning som krävs av anställda vid enheter för första insatsen och enheter inom prehospital akutsjukvård. Det är angeläget att också i fortsättningen se till att personalen inom den prehospitaleda akutsjukvården har tillräcklig hälso- och sjukvårdskompetens, anser utskottet.

En samkommun för ett sjukvårdsdistrikt kan enligt den gällande lagen organisera den prehospitaleda akutsjukvården inom hela sitt område eller en del av det genom att sköta verksamheten själv, ordna vården i samarbete med räddningsväsendet i området eller med en annan samkommun för ett sjukvårdsdistrikt eller anskaffa servicen från någon annan serviceproducent.

I cirka 70—80 procent av räddningsverkens uppdrag ges prehospital akutsjukvård. Utskottet påpekar att räddningsväsendet är en stor aktör när det gäller att ge prehospital akutsjukvård och att det är viktigt att lagstiftningen möjliggör fortsatt verksamhet också inom ramen för nya strukturer. När räddningsverken sköter uppgifter inom prehospital akutsjukvård och första insatsen inom den vården går det att använda samhällsresurser så effektivt som möjligt både under normala förhållanden och vid störningar, storolyckor och undantagsförhållanden.

Enligt propositionen om vård- och landskapsreformen bestämmer de framtida landskapen i princip själva om sina affärsverks struktur. I fråga om social- och hälsovården ska landskapet enligt en uttrycklig bestämmelse i vård- och landskapspropositionen överlåta det på ett och samma affärsverk att producera alla landskapets egna social- och hälsovårdstjänster (22 § 1 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård). Eftersom den prehospitaleda akutsjukvården ingår i social- och hälsovården ska den enligt lag produceras av landskapets affärsverk för social- och hälsovård. I det betänkandeutkast som grundlagsutskottet granskar föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 22 § i den föreslagna lagen om ordnande av social- och hälsovård preciseras på så sätt att det klart framgår att landskapets affärsverk för social- och hälsovård kan skaffa kompletterande service av andra landskapsaffärsverk. I enlighet med ett beslut av landskapet går det alltså i fråga om den prehospitaleda akutsjukvården att också använda sig av det som affärsverket för räddningsväsendet kan erbjuda, även om produktionsansvaret enligt lagen ligger på affärsverket för social- och hälsovård.

Enligt 8 § i den föreslagna landskapslagen får landskapet producera de tjänster som omfattas av dess organiseringsansvar självt eller i samarbete med andra landskap eller enligt avtal skaffa dem av andra tjänsteproducenter, om inte något annat föreskrivs genom lag. Det innebär att bestämmelsen medger en modell med flera producenter av nuvarande slag och där tjänster också upphandlas av privata tjänsteproducenter. Men 22 § 2 mom. i den föreslagna lagen om ordnande av social- och hälsovård utesluter ändå kommuner och samkommuner samt deras dottersammanslutningar och sådana stiftelser där de har bestämmande inflytande från tjänsteproduktion i fråga om prehospital akutsjukvård. Utskottet anser det vara angeläget att en möjlighet av det slag som finns

Utlåtande ShUU 12/2018 rd

i dag att använda sig av privat tjänsteproduktion inom den prehospitaled akutsjukvården kvarstår i den planerade vård- och landskapsstrukturen.

Landskapsstrukturen kräver också ändringar i annan lagstiftning, däribland bestämmelserna om prehospital akutsjukvård i hälso- och sjukvårdslagen samt förordningen om prehospital akutsjukvård. De föreslagna ändringarna i bestämmelserna om prehospital akutsjukvård i hälso- och sjukvårdslagen behandlas redan av riksdagen (RP 311/2018 rd). Det är meningen att de ändringarna ska träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om vård- och landskapsreformen.

I proposition RP 18/2018 rd föreslås det att 55 § 2 mom. i räddningslagen ska upphävas. Enligt det kan inrikesministeriet också godkänna någon annan läroanstalt med ett offentligt samfund som huvudman än Räddningsinstitutet att ge yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsbranschen. I praktiken har man avsett Helsingfors stads räddningsskola. I fortsättningen kommer grundutbildningen i räddningsverksamhet i enlighet med räddningslagen och lagen om Räddningsinstitutet att vara Räddningsinstitutets uppgift i hela landet. I motiveringen till den propositionen sägs det att man försöker se till att det samarbete som Helsingfors räddningsskola för närvarande bedriver för att ge behörighet för prehospital akutsjukvård på grundnivå i samband med räddningsutbildningen (den i räddningsutbildningen integrerade närvårdutbildningen som utexaminerade räddare genomgår) fortsätter i form av ett motsvarande och nära samarbete i huvudstadsregionen mellan landskapets räddningsverk och hälsovårdsläroanstalterna. Utfrågade sakkunniga har fört fram sin oro över vilka konsekvenser reformen har för tillgången till brandmän som huvudstadsregionens räddningsverk behöver. Särdrag i huvudstadsregionen som måste beaktas i utbildningen är bland annat eventuella olyckor på flygplatsen, vid kraftverk, i tunnelbanetraffiken och inom annan spårtrafik samt säkerhetsarrangemang som gäller statsförvaltningen och beskickningarna. Utskottet anser det vara viktigt att regionens särdrag beaktas när prehospital akutsjukvård och räddningsverksamhet ordnas och när utbildningen reformeras och utvecklas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Utlåtande ShUU 12/2018 rd

Helsingfors 14.2.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Krista Kiuru sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd (delvis)
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Anne Louhelainen blå
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv (delvis)
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Martti Talja cent
ersättare Satu Taavitsainen sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

Utlåtande ShUU 12/2018 rd

AVVIKKANDE MENING

Motivering

Vi lämnar in en avvikande mening till utlåtandet om ordnande av räddningsväsendet eftersom vi anser att ärendena behandlas i fel ordning. Social- och hälsovårdsutskottet tar nu genom att komma med ett utlåtande ställning till enskild fråga, hur räddningsväsendet ska organiseras, utan att ha en uppfattning om uppgifterna och hur de ska finansieras, eftersom de så kallade vård- och landskapslagarna (*bl.a. proposition RP 15/2017 rd med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt till lämnande av underrättelse enligt artikel 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse och proposition RP 57/2017 rd som kompletterar den i fråga om finansiering av landskapen och vissa andra bestämmelser*) fortfarande granskas av grundlagsutskottet. Utskottet har ännu inte tagit slutlig ställning till inrättandet av landskap och till vilka uppgifter de ska ha och hur de ska finansieras.

Vi anser att social- och hälsovårdsutskottet i egenskap av betänkandekommitté i fråga om vård- och landskapslagarna först klart borde ha framfört sin ståndpunkt till själva upplägget och finansieringen och först därefter ta ställning till enskilda förslag. Grundlagsutskottet har inte heller tagit slutlig ställning till dessa frågor eller till hur propositionerna relaterar till varandra. Därför anser vi att utskottet inte borde ha lämnat utlåtande i detta skede.

Avvikande mening

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 14.2.2019

Anneli Kiljunen sd
Kristiina Salonen sd
Krista Kiuru sd
Satu Taavitsainen sd
Aino-Kaisa Pekonen vänst
Veronica Rehn-Kivi sv
Outi Alanko-Kahiluoto gröna
Arja Juvonen saf